

tional work with students, including traditional (eg school freshman, the Day of Knowledge, Holosiivska spring), new (Day of the defender of Ukraine, Mother's Day, Day of Dignity and Liberty, Memorial Day), industry (the Day of agricultural workers environment Day, science Day), the State (Constitution Day, National Flag Day, Independence Day).

Keywords: education, forms of education, students, mass and group forms of youth education.

УДК 378.6.035.6(477-25)НУБіП

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТА «ФАХІВЕЦЬ, ГРОМАДЯНИН, ПАТРІОТ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Р.В. СОПІВНИК, завідувач кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: rvsop@meta.ua

Анотація. У статті обґрунтовується доцільність та шляхи реалізації програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Показана алгоритмічність досягнення виховних цілей упродовж терміну підготовки студентів на бакалаврських програмах. Розкривається зміст виховання студента у його послідовному і логічному розгортанні від першого по четвертий рік навчання. Вказується, що програма базується на системно-ціннісному, особистісно-орієнтованому, суб'єкт-суб'єктному, діяльнісному, акмеологічному підходах. Зауважується, що програма включає знайомство з навчальним закладом, його історією, фундаторами, науковими школами, Києвом, Україною, славним минулим нашого народу, заходи з формування поваги до Гімну, національних символів, передбачає обговорення літературних творів на патріотичні теми, плекання інтересу і ціннісного ставлення до професії, формування здорового способу життя тощо. Зазначається, що програма враховує державний календар свят і пам'ятних дат, ювілеї, особливості професій типу «людина-природа», прославляє національних героїв, охоплює усі напрями змісту виховання та забезпечує гармонійний і різнобічний розвиток особистості студента. У статті вказується, що у програму виховання студента закладені інструменти зворотного зв'язку, за допомогою яких визначається ефективність виховної роботи. Пропонуються стимули, які актуалізують відповідну систему потреб і мотивів наставників академічних груп та студентів на шляху досягнення спільних цілей.

Ключові слова: програма виховання, календар свят і пам'ятних дат, індикатори ефективності реалізації програми виховання, суб'єкти виховного процесу, наставники академічних груп, патріотизм, громадянськість, професіоналізм.

Актуальність (Introduction). Питання виховання особистості набувають усе більшої ваги і значимості у наш час, бо тільки покоління з гуманістичним світоглядом, ціннісною свідомістю здатне зупинити прогресуючу кризу моралі, що загрожує перспективам виживання людства на планеті Земля та українській державності. З огляду на це, знансцентризм сучасної освіти має поступитись концепції формування гармонійно і різнобічно розвиненого студента. Ми бачимо, що проблеми на південному сході України, війна, дезінтеграція країни з колосальними жертвами, територіальними, ресурсними втратами, інспіровані не тільки і не стільки зовні, а значною мірою

відсутністю належної ідеологічної, просвітницької, виховної роботи з боку сім'ї, освітніх установ, держави і громадськості. Часто засоби масової інформації пропагують аморальність, розпусту, насилля і культ «золотого тельця», а до подій Революції гідності у змісті телепередач і різних шоу виразно проглядалась зневага до всього українського, засилля чужої нам мови, нівелювалась історична пам'ять, підмінювались цінності і національні герої. Саме тому на гуманітарно-педагогічному факультеті розроблена програма виховання студента під красномовною назвою «Фахівець, громадянин, патріот», що базується на теорії і практиці педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблемам виховання присвячені праці педагогів сучасності таких як В.Алфімов, М.Роганова, І. Бех, Г. Васянович, О.Вишневський, М.Гриньова, М.Євтух, Н.Миропольська, С.Ніколаєнко, М.Сметанський, І.Сопівник, Г.Філіпчук, Г.Шевченко, М.Шимановський, В.Шинкарук та ін.

Мета (Purpose) статі полягає в розкритті цілей, змісту та шляхів реалізації програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Методи (Methods). У процесі дослідної роботи застосовано комплекс методів науково-педагогічного дослідження, зокрема аналіз, синтез, порівняння, систематизація та узагальнення праць дослідників та досвіду виховання університету.

Результати (Results). Відповідно до стратегічної програми розвитку «Голосіївська ініціатива» [1] в Національному університеті біоресурсів і природокористування України, на ряду із цілями навчання, значна увага приділяється вихованню загальнолюдських і національних цінностей. Знання, уміння і навички визначають обізнаність, рівень теоретичної підготовки, професійну кваліфікацію студента, у той час як особистісні якості, що є здатністю поводитись подібним чином у широкому діапазоні ситуацій, дозволяють застосовувати набуту компетентність у соціально корисних цілях [2]. Сьогодні, коли існують загрози виживанню нашої держави, коли проти країни і народу ведеться гібридна війна, ціннісною основою виховання має стати патріотизм, любов до своєї Батьківщини, віддане, дієве їй служіння, готовність захищати Україну навіть зі зброєю в руках, що підкреслюється Стратегією національно-патріотичного виховання дітей і молоді на 2016-2020 рр., затвердженою Указом Президента України від 13 жовтня 2015 року № 80/2015 [3]. З огляду на це, сьогодні, в Національному університеті біоресурсів і природокористування України підготовка фахівців доповнюється формуванням у них відповідної системи ставлень на основі валео-екологічних (природосвідомість, збереження здоров'я) – особистісних (характерність) – сімейних (родинність) – громадянських (демократизм) – національних (патріотизм) – вічних, абсолютних (моральність) цінностей [4].

В умовах реформування освіти, надмірно захопившись відмовою від існуючих традицій, особливо у вихованні підростаючого покоління, в Україні знівельовано ідейну спрямованість освітнього процесу, в основі якого мають бути національно-патріотичні цінності. У цьому зв'язку важливе значення має календар державних свят і пам'ятних дат та Пантеон Героїв, що необхідні суспільству для реалізації цілей декомунізації [5].

Будь-яка діяльність, а особливо виховання, включає функцію планування, яка реалізується на основі результатів діагностики, виявлення індивідуально-психологічних особливостей студентів і колективу академічної групи та впливає із цілей виховання детермінованих соціальною потребою. У вихованні, ціль є уявленням про результат формування особистості. Оскільки людина виховується впродовж життя («Вік живеш вік вчишся») і, як писав Т.Мор: «Не зупиняйся на досягнутому, завжди прагни найвищого», цілі апіорі не можуть бути кінцевими, тільки проміжними.

Їх можна розглядати як своєрідну систему «перспективних ліній» (А.С.Макаренко), коли суб'єкт самовиховання, за наставницької підтримки, досягає «квітучої пори», або найвищої точки росту, «акме» на тому чи іншому етапі саморозвитку, самовиховання, професійного становлення.

Головна мета національного виховання – набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури [6].

В умовах сьогодення, мета має передбачати формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [7].

Як відомо, формуванням особистісних, соціально важливих якостей студентів має займатись наставник академічної групи. Для чого? Щоб здобуті студентом знання, задатки, розвинені до рівня таланту, сформовані уміння і навички, опановані прогресивні способи ведення агрогосподарства шляхом правильного морального вибору були поставлені на службу доброму, вічному і розумному, справедливому, загальнолюдському і національному.

Діяльність наставника академічної групи є технологічною, включає реалізацію визначених функцій: діагностична, планувальна, організаційна, мотиваційно-стимулююча, інформаційно-комунікативна, ціннісно-орієнтаційна, «взірця для наслідування», координаційно-спрямовуюча. Функції, що їх виконує наставник академічної групи впливають із завдань та обов'язків, викладених у спеціальному положенні [9]. Відомо, що технологія виховання – це наукове проектування **чітко визначеного результату формування особистості**, що реалізується поетапно (алгоритмічність), передбачає аналіз досягнення проміжних цілей (діагностичність) та відзначається системністю, що включає сукупність елементів пов'язаних функціональною єдністю (суб'єкти, мета, зміст, форми, методи, прийоми, засоби, результат, його контроль і корекція) [10].

В основі програми виховання студента системний, технологічний, ціннісний [11], акмеологічний, і природовідповідний [12], особистісно-орієнтований [13] підходи. Тобто, передбачається активізація діяльності різних суб'єктів виховання, використання широкого спектру існуючих форм, методів і засобів реалізації змісту виховання. При цьому визнається, що природовідповідним є тільки національно-патріотичне виховання рідною мовою, на героїчних і подвижницьких прикладах видатних синів і доньок нашого народу із засвоєнням надбань української та світової культури. Студент розглядається як носій перетворювальної активності, що змінює оточуючий світ і самого себе шляхом самовдосконалення.

Ключовим суб'єктом виховання залишається наставник, який здійснює педагогічний супровід самореалізації студента з орієнтацією на пошук вищих життєвих смислів [14].

Програма реалізується алгоритмічно, від першого по четвертий курс. На кожному із етапів (курсів) виділяються пріоритетні цілі, що послідовно досягаються. На першому році – «НУБіП – твоя нагорода! Колектив – дружна сім'я!» – відбувається адаптація, першокурсника до умов вищого навчального закладу, для пом'якшення

стресу викликаного пристосуванням до нових умов значна увага має приділяється формуванню у молоді здорового способу життя. Наставнику треба ставити чіткі за формою і категоричні за змістом вимоги до підопічних, розтлумачити студентам їх права і обов'язки, що впливають із нового статусу. На організаційно-виховних годинах уважно аналізуються прийнята студентом присяга, правила внутрішнього розпорядку, правила поведінки в гуртожитку, інструменти академічного рейтингу студента. Він має вивчити історію університету, знати його структуру, фундаторів, традиції, наукові школи за профілем освіти [15], навчитись орієнтуватись у просторі, правильно планувати свій час, оволодіти способами самостійного пошуку і накопичення суб'єктивно нових знань, зрозуміти особливості використання можливостей інформаційного освітнього середовища університету для власного професійного і особистісного становлення.

У другому семестрі наставник приділяє увагу формуванню громадської думки, рольовій диференціації колективу, роботі з активом, якому передається частина виховних функцій.

На другому році – «Київ – моє надбання! Україна – Батьківщина моя!» – студентів знайомлять із пам'ятними і вартими уваги місцями Києва та України. Молодь має знати, що члени колективу університету, як студенти, так і викладачі відіграли ключову роль в обороні столиці у роки Другої світової війни 1939-1945 рр. Студенти мають добре знати історію походження і поважати національну символіку Герб, Прапор, Гімн і Конституцію. На цьому році навчання доцільно звертати увагу на переможну історію нашого народу, що укріплюватиме віру молоді у незламну силу українства в боротьбі за національне визволення (Битва на Синіх Водах, Битва під Оршею, Конотопська битва. Зміст патріотичного виховання має носити оптимістичний характер й формувати переконання студентів у здатності народу до творення держави, ефективної її оборони, протистояння ворогам-агресорам. При цьому варто зосереджувати увагу молоді на прикладі легендарних «Кіборгів» (оборонці Донецького аеропорту), «Промбергів» (оборонці авдіївської промзони), військового льотчика Костянтина Могилка, який наказавши екіпажу катапультиватись, ціною власного життя відвів підбите терористами повітряне судно від густонаселених районів міста Слов'янськ (нагороджений званням Героя України посмертно) тощо.

На третьому році – «Професію здобути – успіху досягнути!» – наставник академічної групи забезпечує проектування професійної біографії студента. Передбачається відвідування провідних агропідприємств. Наставник має зосередити увагу на екологічному вихованні, оскільки студенти НУБіП України – це представники біономічних професій. На цьому етапі наставнику, в підопічній академічній групі, доцільно застосовувати інтерактивні форми і методи, аналізувати біографії лідерів агропромислового комплексу, членів Ради роботодавців університету, спробувати з'ясувати секрет їх професійного успіху.

На четвертому році – «Від навчання до справи» – наставнику слід інтенсифікувати співпрацю з роботодавцями, забезпечувати реалізацію лідерського потенціалу студентів, розвивати їх дослідницькі уміння і навички, стимулювати інтерес до професії, сприяти формуванню професійної компетентності. Студент має визначитись, не без допомоги наставника, з місцем майбутньої роботи і відповідно до цього здійснювати вибір теми випускного дослідницького проекту, проходити стажування, практичне навчання на базах практик. Варто організувати, разом із активом, екскурсії на провідні агропідприємства, де застосовуються найновіші технології у галузі. Наставник має допомогти студенту визначитись щодо продовження навчання чи можливого працевлаштування. Залучення до виховного процесу роботодавців, дозволить чіткіше окреслити студентам замовлення на фахівця, що диктується вимога-

ми ринку праці. На ряду із практичним навчанням допускається вторинна зайнятість за фахом, якщо це не шкодить досягненню цілей навчання.

Важливою складовою програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» є організація свят, відзначення пам'ятних дат та проведення виховних заходів. Для наставника академічної групи важливо знати цілі та доцільний перелік виховних заходів до яких мають долучатись студенти, і як співорганізатори, і як активні їх учасники. Серед таких свят у програмі виділяються ті, що є традиційними (Школа першокурсника, «День знань», «Студентська республіка», Вечір спортивної слави, «Краса НУБіП України», «Голосіївська весна» та інші) нові, зумовлені соціальною потребою патріотичного виховання (День захисника України, День національної єдності, День Матері, День української мови і писемності, День пам'яті та примирення інші) ті, що впливають із особливостей нашого університету (День працівника сільсько-господарства, День університету, День працівника освіти (для педагогів), День довілля, День науки, День здоров'я тощо), загальнодержавні (День Конституції, День Державного Прапора, День Незалежності інші). Всього 21 виховний захід, відзначення пам'ятного дня чи святкування.

Впровадження програми неможливе без створення адміністративних інструментів зворотного зв'язку. Пропонується цілий ряд індикаторів визначення ефективності реалізації програми виховання студента. Ці індикатори за суттю є показниками методики діагностики особистості студента та інших учасників навчально-виховного процесу. На основі цього можна буде виставити оцінку за виконання виховних функцій наставнику, деканату, та усій системі виховної роботи університету на кожному році навчання студента.

Зазначимо що ефективно впровадження програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» можливе у випадку розробки і впровадження механізму стимулювання, як студента, так і наставника академічної групи. Можна виділити цілий ряд стимулів, потреб, мотивів для студента: інтерес до професії, високий рівень викладання, стажування за кордоном, отримання подвійного диплома, проходження практики у провідних організаціях галузі, поселення у гуртожиток, стипендія, премія тощо. Для науково-педагогічних працівників які виконують обов'язки наставника академічної групи це: переведення на вищі посади, преміювання, подяки, грамоти, задоволення від співпраці зі студентами, а також можливе включення до навчального навантаження годин відведених на виконання виховної роботи.

Висновки і перспективи (Discussion). Програма виховання має втілюватись алгоритмічно з поступовим досягненням виховних цілей упродовж терміну підготовки студентів за освітнім ступенем «Бакалавр». Важливо підібрати зміст виховання, що відповідає соціальним потребам. Програма виховання студента має: базуватись на системно-ціннісному, особистісно-орієнтованому, суб'єкт-суб'єктному, діяльнісному, акмеологічному підходах; враховувати державний календар свят і пам'ятних дат, ювілеї; особливості професій типу «людина-природа»; прославляти національних героїв; охоплювати усі напрями змісту виховання, забезпечуючи гармонійний і різнобічний розвиток особистості студента; використовувати інструменти зворотного зв'язку, за допомогою яких визначається ефективність досягнення цілей програми виховання наставником академічної групи та іншими суб'єктами освітнього процесу університету; використовувати стимули, які актуалізують відповідну систему потреб і мотивів наставників академічних груп та студентів на шляху досягнення спільних цілей.

Важливо врахувати, що виховання розглядають не тільки як науку, що базується на теорії, відповідних закономірностях, використовує обґрунтовані підходи і оперує чітко визначеними способами досягнення цілей, а й як мистецтво, що передбачає

творчість наставника. Тому пропонується програма виховання є лише орієнтиром і аж ніяк не претендує на вичерпність і всеосяжність. Це зумовлено і тим, що немає однакових вихованців, так само як немає ідентичних умов виховання. Кожна педагогічна ситуація оригінальна і неповторна у своєму роді, кожна людина, чи то наставник, чи студент, здатна по своєму розуміти і реагувати на світ.

Список використаних джерел

1. «Голосіївська ініціатива — 2020». Програма розвитку університету на 2015-2020 роки. [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://nubip.edu.ua/node/10330> Голосіївська ініціатива 2020 – Назва з екрану.
2. Сопівник Р. В. Еволюція ідей відбору та формування якостей лідера у процесі фахової підготовки майбутніх аграріїв / Р. В. Сопівник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В.Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – №3. – С. 13-18.
3. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки. Президент України; Указ, Стратегія від 13.10.2015 № 580/2015 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580/2015>. – Назва з екрану.
4. Вишневський О. теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.221.
5. Сопівник Р.В. Визначення пантеону героїв у контексті конструювання виховного ідеалу студентів // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірних наукових праць. – 2015 - . Вип. 2 (65). – С. 242-250.
6. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://olenivkadp.at.ua/load/konceptcija_vikhovannja_ditej_ta_molodi/1-1-0-9 - Назва з екрану.
7. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді. Наказ МОН України № 641 від 16 червня 2015 року. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/ – Назва з екрану.
8. Сопівник Р.В. Виховання особистості майбутнього фахівця агропромислової галузі в контексті функцій наставника академічної групи. // Виховання особистості в контексті професійної підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів. Колективна монографія. [С.М.Ніколаєнко, В.Д.Шинкарук та ін; за заг. ред. проф. С.М.Ніколаєнка]. – К. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. – С. 99-119
9. Сопівник Р.В. Виховання особистості майбутнього фахівця агропромислової галузі крізь призму функцій наставника академічної групи // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. – № 220. – С. 172-182
10. Сопівник І.В. Теорія і практика виховання моральної відповідальності сільської молоді [Текст] : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Сопівник Ірина Віталіївна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Київ, 2014. - 40 с.
11. Сопівник І. В. Ціннісний (аксіологічний) підхід у вихованні особистості / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 225–229.
12. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.
13. Бех І. Д. Виховання особистості: підруч. для вищ. навч. закл. / І. Д. Бех – К.: Либідь, 2008. – 838 с.
14. Сопівник Р.В. Ціннісні орієнтири екзистенціалізму в контексті виховання особистості. // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірних наукових праць. – 2015 - . Вип. 2 (65). – С. 164-173.
15. Сопівник Р.В. З історії становлення педагогічної складової професійної освіти НУБіП України / Сопівник Р., Васюк О. // Науковий вісник НУБіП України. Серія : Психологія Педагогіка. Філософія. - № 192. – Ч2. – 2013. – С. 166-175

16. Сопівник І.В. Громадянське виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: [монографія] / І.В.Сопівник. – К.:«ЦП Компрінт», 2012. – 245 с.

References

1. «Holosiyivska initsiatyva - 2020». Prohrama rozvytku universytetu na 2015-2020 roky["Holosiyivska Initiative - 2020". University Development Program for 2015-2020 years]. Available at: <http://nubip.edu.ua/node/10330>.
2. Sopivnik, R. V. (2012). Evolyutsiya idey vidboru ta formyrovanye yakosty lidera u protsesi fakhovoyi podhotovky maybutnikh ahrariyiv [The evolution of ideas selection and formation leader qualities in the professional training of future farmers]. Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University V. Hnatyuka, Series: Pedagogy, 3, 13-18.
3. Pro Stratehiyu natsional' no-patriotychnoho vykhovannya ditey ta molodi na 2016 - 2020 roky. Prezydent Ukrainy; Ukaz, Stratehiya (2015) [On the strategy of national and patriotic education of children and youth to 2016 - 2020 years. President of Ukraine; Decree Strategy of 13.10.2015 № 580/2015]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580/2015>.
4. Vyshnevskyy, O. (2008). Teoretychni osnovy suchasnoyi ukrayins' koyi pedahohiky: Navch. posib. - 3-tye vyd. [Theoretical foundations of the modern Ukrainian Pedagogics: Training manual. - 3rd ed., completed]. Znannya, 221.
5. Sopivnik, R. V. (2015). Vyznachennya panteonu heroyiv u konteksti konstruyuvannya vykhovnoho idealu studentiv [Determining the pantheon of heroes in the context of designing students' educational ideal. Spirituality of personality: methodology, theory and practice: Digest of scientific papers], 2 (65), 242-250.
6. Kontseptsiya vykhovannya ditey ta molodi u natsional' niy systeme obrazovannya [The concept of children and youth education in the national education system]. Available at: http://olenivkadp.at.ua/load/koncepcija_vikhovannja_ditej_ta_molodi/1-1-0-9.
7. Pro pohodzhennya materialiv Kontseptsiyi natsionalno-patriotychnoho vykhovannya ditey y molodi. Nakaz MON Ukrainy № 641 vid 16 chervnya 2015 roku [About Approval of the Concept of national and patriotic education of children and youth. Order of MES of Ukraine № 641 of 16 June 2015]. Available at: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/.
8. Sopivnik, R. V., Nikolayenko, S. M., Shynkaruk, V. D. (2015). Vykhovannya osobystosti maybutnoho fakhivtsya ahropromislovoyi haluzi v konteksti funktsiy nastavnyka akademichnoyi hrupy. Kolektyvna monohrafiya [Educating future specialist personality of agro-industry in the context of functions of academic group's mentor. Collective monograph]. K., Nizhyn: Vydavets' P.P. Lysenko M.M., 99-119.
9. Sopivnyk, R. V. (2015). Vykhovannya osobystosti maybutnoho fakhivtsya ahropromislovoyi Haluzi kriz pryzmu funktsiy nastavnyka akademichnoyi hrupy [Educating future specialist personality of agro-industry in the light of academic mentor functions]. Scientific Journal of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series «Pedagogy, Psychology, Philosophy», 220, 172-182.
10. Sopivnyk, I.V. (2014) Teoriia i praktyka vykhovannia moralnoi vidpovidalnosti silskoi molodi [Theory and practice of education of the rural youth of moral responsibility] Skhidnoukr. nats. un-t im. Volodymyra Dalia. - Kyiv, 40 s.
11. Sopivnyk, I. V. (2016). Tsinnisnyi (aksiolohichni) pidkhid u vykhovanniosobystosti [Valuable (axiological) approach in the education of a personality]. Scientific Journal of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series «Pedagogy, Psychology, Philosophy», 239, 225-229.
12. Sopivnyk, R.V. (2016). Planuvannya vykhovnoyi roboty u vishchomu navchalnomu zakladi [Planning educational work in higher education] Scientific Journal of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series «Pedagogy, Psychology, Philosophy», 239, 229- 234.
13. Bekh, I. D. (2008). Vykhovannya osobystosti: pidruch. dlya vyshch. navch. Zakl [Educating a personality: a textbook for HEI]. K. : Lybid, 838.
14. Sopivnyk, R. V. (2015). Tsinnisni oriyentiri ekzistentsializmu v konteksti vykhovannya osobystosti [Values orientations of existentialism in the context of education of a personality]. Spirituality personality: methodology, theory and practice: Composite papers, 2 (65), 164-173.
15. Sopivnyk, R., Vasyuk, O. (2013). Z istoriyi stanovlennya pedahohichnoyi skladovoyi

profesiynoyi osvity NUBiP Ukrayiny [From the history of becoming pedagogical part of professional education of NULES of Ukraine]. Scientific Journal of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series «Pedagogy, Psychology, Philosophy», 192, 2, 166-175.

16. Sopivnyk, I.V. (2012). Hromadyans' ke vykhovannya studentiv ahrarynykh vyshchyykh navchalnykh zakladiv: [monohrafiya][Civic education of students of agricultural universities [monograph]. – K. : «PC «Komprynt», 245.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРОГРАММЫ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТА «СПЕЦИАЛИСТ, ГРАЖДАНИН, ПАТРИОТ» В НАЦИОНАЛЬНОМ УНИВЕРСИТЕТЕ БИОРЕСУРСОВ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Р.В.Сопивнык

Аннотация. В статье обосновывается целесообразность и пути реализации программы воспитания студента «Специалист, гражданин, патриот» в Национальном университете биоресурсов и природопользования Украины. Показана алгоритмичность достижения воспитательных целей в течение срока подготовки студентов на бакалаврских программах. Раскрывается содержание воспитания студента в его последовательном и логическом развертывании с первого по четвертый год обучения. Указывается, что программа базируется на системно-ценностном, личностно ориентированном, субъект-субъектном, деятельностном и акмеологическом подходах. Отмечается, что программа включает знакомство с учебным заведением, его историей, основателями, научными школами, Киевом, Украиной, славным прошлым нашего народа, мероприятия по формированию уважения к Гимну, национальным символам, предусматривает обсуждение литературных произведений на патриотические темы, воспитание интереса и ценностного отношения к профессии, формирование здорового образа жизни и т. д. Отмечается, что программа учитывает государственный календарь праздников и памятных дат, юбилеи, особенности профессий типа «человек-природа», прославляет национальных героев, охватывает все направления содержания воспитания и обеспечивает гармоничное и разностороннее развитие личности студента. Важно то, что в статье акцентируется на наличие в программе инструментов обратной связи, с помощью которых определяется эффективность достижения воспитательных целей субъектами образовательного процесса университета. Предлагаются стимулы, которые актуализируют соответствующую систему потребностей и мотивов наставников академических групп и студентов на пути достижения общих целей.

Ключевые слова: программа воспитания, календарь праздников и памятных дат, индикаторы эффективности реализации программы воспитания, субъекты воспитательного процесса, наставники академических групп, патриотизм, гражданственность, профессионализм.

IMPLEMENTATION OF THE PROGRAMME OF STUDENT'S EDUCATION «SPECIALIS, CITIZEN, PATRIOT» AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE

R. V. Sopivnyk

Abstract. Reasonability and ways of implementing the student's educational program "Specialist, Citizen, Patriot," at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine are substantiated in the article. It is shown algorithmic of achieving educational goals within the period of students training to undergraduate programs. It is developed student education content in its consistent and logical deployment from the first to fourth year of study. It is indicated that the program is based on system and evaluative, personality oriented, subject-subject, activity and acmeology approaches. It is noted that

the program includes the acquaintance with of the university, its history, its founders, scientific schools, Kiev, Ukraine, the glorious past of our nation, measures aimed at creating respect for the national anthem, national symbols, provides discussing work of literature on patriotic themes and raise interest and valuable relationships to the profession, promoting a healthy lifestyle, and so on. It is noted that the program takes into account the public holiday calendar and anniversaries, particularly professions such as «man-nature», celebrates national heroes, includes all areas of the content of education and ensures the harmonious and comprehensive development of student's personality. It is important that the article focuses on the existence of the program feedback tools to help determine effectiveness of achieving the educational goals by subjects of the educational process of the university. It is proposed incentives to actualize the corresponding system of needs and motives of tutors of academic groups and students towards the achievement of common goals.

Keywords: *education program, calendar of holidays and memorable dates, performance indicators, implementation of education programs, the subjects of the educational process, tutors of academic groups, patriotism, citizenship, professionalism.*

УДК 37.011.3-051:001.859

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ГОЛОВНА УМОВА РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

І. Б. СПІВАКОВА, директор
Кловський ліцей № 77 (м. Кііе)
E-mail: klovski77@bigmir.net

Анотація. *У статті розглядається і теоретично обґрунтовується роль інноваційної діяльності вчителя в умовах реформування шкільної освіти. Розкрито структуру та зміст інноваційної діяльності вчителя. Висвітлена і доведена необхідність інноваційних змін у системі методичної роботи шкільних навчальних закладів.*

Ключові слова: *реформування шкільної освіти, інноваційна діяльність, компетентнісна освіта, модернізація методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу.*

Актуальність (Introduction). Реформування української освіти як державно-громадської системи передбачає посилення ролі всіх суб'єктів освітньої політики, їх взаємодії. Між державою і освітою почала здійснюватися тісна конструктивна співпраця, в результаті якої школа має стати засобом розвитку всього суспільства. У такому інноваційному процесі особливу вагу набувають людські та професійні якості педагога, його інноваційна діяльність, яка покликана прискорити реформування шкільної освіти, забезпечить досягнення її сучасної якості, адекватної мінливим запитам суспільства і соціально-економічним умовам.

На зміну традиційному вчителю (монополісту необхідних знань) приходять педагог-дослідник, консультант, керівник проектів, педагог з інноваційним стилем мислення, здатний до творчої та професійної діяльності, до самовизначення і саморозвитку. Саме такий педагог здатний позитивно впливати на якість навчання і виховання в освітньому закладі, створювати умови для розвитку дітей, забезпечувати реалізацію компетентнісної освіти.

Інноваційна діяльність вчителя сучасного загальноосвітнього навчального закладу розглядається як багатоаспектний феномен, що забезпечує доцільні нововведення, виконує роль зв'язуючої ланки між життям, діяльністю конкретного педагогічного колек-